

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Krakowie

Idea rozwoju rolnictwa społecznego, w tym gospodarstw opiekuńczych na świecie

Józefina Król

Kraków, 25-27.01.2017 r.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Plan prezentacji

1. Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie
2. Idea i definicja rolnictwa społecznego
3. Formy rolnictwa społecznego
4. Gospodarstwo opiekuńcze na tle rolnictwa społecznego
5. Przestanki rozwoju usług opiekuńczych na wsi

SIEĆ NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE

Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i obszarach wiejskich (SIR)

1. Krajowa Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie (SIR) działa w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW).
2. W latach 2014 – 2020 funkcjonowanie i realizacja zadań sieci (SIR) będzie finansowane ze środków Pomocy Technicznej PROW 2014 - 2020.
3. Krajowa Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i obszarach wiejskich (SIR) ma charakter otwarty. Uczestnikami sieci mogą być wszystkie podmioty zaangażowane w rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.

Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i obszarach wiejskich (SIR)

4. W Polsce zadania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w tym zadania brokera wykonują WODR-y, a koordynację tych prac zapewnia CDR.
5. W przygotowanej koncepcji zakłada się, że SIR oparta będzie na strukturach doradztwa publicznego, jednostkach badawczych resortu rolnictwa oraz uczelniach wyższych.
6. W ramach prowadzenia obsługi sieci wyodrębnione zostały w CDR komórki organizacyjne ds. innowacji w rolnictwie, a na poziomie WODR zespoły ds. innowacji. Łącznikiem (interdyscyplinarnym) będą **brokerzy usytuowani w jednostkach doradztwa rolniczego.**

Korzyści i możliwości współpracy wynikające z partnerstwa w SIR

- Rejestracja w bazie Partnerów SIR umożliwi kontakt z Państwem w celu potencjalnej współpracy z innymi uczestnikami Sieci.
- Dostęp do bieżących informacji i nowinek z Sieci – za pośrednictwem newsletteru, strony internetowej oraz strony SIR na Facebooku będziemy informować i przysyłać do Państwa.
- Współudział w tworzeniu baz danych SIR.
- Udział w organizowanych przez CDR oraz WODR szkoleniach, konferencjach, seminariach.
- Współpraca z CDR oraz WODR przy tworzeniu propozycji operacji zgłaszanych do dwuletnich planów operacyjnych w zakresie SIR.
- Zgłaszanie własnych propozycji operacji do dwuletnich planów operacyjnych w zakresie SIR.

IDEA I DEFINICJA ROLNICTWA SPOŁECZNEGO

Opinia Europejskiego Komitetu
Ekonomiczno-Społecznego w
sprawie: „Rolnictwo społeczne:
zielone usługi terapeutyczno-
opiekuńcze oraz polityka
społeczna
i zdrowotna” (2013/C 44/07):

**Rolnictwo społeczne
jest to innowacyjne
podejście łączące dwie
konceptcje: rolnictwo
wielofunkcyjne oraz
usługi społeczne/
opiekę zdrowotną na
poziomie lokalnym**

POZIOM LOKALNY

Inne określenia

Rolnictwo społeczne

Social Farming

Soziale Landwirtschaft

Rolnictwo dla zdrowia

Farming For Health

Zielona opieka

Green Care

Rolnictwo opiekuńcze

Care Farming

Zielone ćwiczenia

Green Exercise

Terapia rolnicza

Agricultural Therapy

Obszary rolnictwa społecznego

1. Zajęcia reedukacyjne i terapeutyczne
2. Integracja w świecie pracy i włączenie społeczne
3. Działania pedagogiczne
4. Usługi opiekuńcze

III.

GOSPODARSTWO OPIEKUŃCZE NA TLE ROLNICTWA SPOŁECZNEGO

Rolnictwo opiekuńcze można traktować jako pewien szczególny typ „rolnictwa społecznego”.

W znaczeniu ogólnym opieka może być rozumiana jako udzielanie pomocy osobom potrzebującym, czyli tym którzy z różnych powodów znajdują się w tymczasowo lub trwale w trudnej sytuacji życiowej.

Rolnictwo opiekuńcze to forma gospodarowania polegająca na łączeniu działalności rolniczej z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia.

Elementem istotnym w gospodarstwie opiekuńczym jest korzystanie z zasobów gospodarstwa do prowadzenia działań o charakterze **terapeutycznym, opiekuńczym i integracyjnym.**

Klienci gospodarstwa opiekuńczego

- Osoby niepełnosprawne psychicznie
- Osoby z ograniczeniami ruchowymi
- Osoby starsze
- Osoby opuszczające zakłady penitencjarne
- Osoby uzależnione
- Dzieci i młodzież
- Osoby bezrobotne
- Osoby wypalone zawodowo

III.

PRZESŁANKI ROZWOJU USŁUG OPIEKUŃCZYCH ŚWIADCZONYCH NA BAZIE GOSPODARSTW ROLNYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH I PODMIEJSKICH

Przyczyny rozwoju
rolnictwa
opiekuńczego

Poszukiwanie nowych
źródeł dochodu dla
gospodarstw rolnych

Zmieniający się popyt
na usługi opiekuńcze

Aspekty związane z rolnictwem i obszarami wiejskimi

- ➔ Możliwość uzyskania dodatkowego źródła dochodu / potrzeba różnicowania dochodów rolniczych w gospodarstwie rolnym
- ➔ Rozwój / wzrost popularności rolnictwa społecznego
- ➔ Konieczność zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich (kreowanie nowych miejsc pracy)
- ➔ Ukryte bezrobocie na obszarach wiejskich
- ➔ Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Aspekty związane z problemem starości

- ➔ Zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa
- ➔ Singularyzacja starości
- ➔ Konieczność zmiany systemu organizacji opieki nad osobami starszymi oraz modyfikacja finansowania tego systemu
- ➔ Prognozowany wzrost wydatków na opiekę zdrowotną
- ➔ Brak wystarczającej liczby miejsc w domach opieki społecznej oraz w prywatnych placówkach opiekuńczych
- ➔ Niedostatek form dziennej pomocy w miejscu zamieszkania

Skutki rozwoju rolnictwa społecznego

- Perspektywa klienta
- Perspektywa rolnika
- Perspektywa całej społeczności lokalnej

IV.

PRZYKŁADY GOSPODARSTW OPIEKUŃCZYCH

Norwegia – gospodarstwo Stene Store

- Działalność rolnicza + usługi w zakresie opieki dziennej dla osób cierpiących na demencję
- Oferta usług opiekuńczych stworzona we współpracy z lokalnym samorządem

Stene Store - kadra

- Gospodarstwo prowadzone przez małżeństwo. Małżonkowie wykonują większość prac gospodarskich, związanych zarówno z produkcją rolniczą, jak i usługami opiekuńczymi.
- Gmina finansuje dodatkowe etaty:
  - wyspecjalizowany opiekun (pełny wymiar czasu pracy)
  - pielęgniarka (niepełny wymiar czasu pracy)

Stene Store – odbiorcy wsparcia

- Głównie osoby poniżej 65 roku życia – osoby starsze są przyjmowane w uzasadnionych przypadkach
- Osoby będące w stanie samodzielnie się poruszać
- Osoby cierpiące na zaburzenia poznawcze związane z upośledzeniem pamięci

Stene Store – oferta

- Pobyt dzienny – odciążający opiekunów
- Aktywności na świeżym powietrzu:
  - uczestnictwo w prostych pracach gospodarczych
  - opieka nad kurczętami
  - pielęgnacja ogrodu
  - spacer po lesie
- Wspólne gotowanie, robienie przetworów
- Spędzanie czasu przy wspólnym stole

Szkocja – Ballichery Farm

- Gospodarstwo działa jako niezależna firma
- Przedsięwzięcie rodzinne
- Doświadczony rolnik + doświadczona pielęgniarzka i położna
- Gospodarstwo rolne o pow. 160 ha
- Różnorodna działalność rolnicza (zboża, warzywa, hodowla jagniąt rzeźnych)

Ballichery Farm – odbiorcy wsparcia

- Osoby zmagające się z problemami zdrowotnymi i/lub niepełnosprawnością
- Celem jest powrót osób korzystających ze wsparcia na rynek pracy

Ballichery Farm – oferta

- Dla każdego podopiecznego przygotowywany jest indywidualny plan pracy
- Podstawowe oddziaływanie terapeutyczne – włączenie podopiecznych w pracę w gospodarstwie
- Dodatkowo doradztwo i coaching – kształtowanie umiejętności przydatnych w poszukiwaniu i wykonywaniu pracy zawodowej
- Z usług korzystać mogą na własne życzenie osoby prywatne
- Zawierane są także większe kontrakty na świadczenie usługi z podmiotami publicznymi, prywatnymi oraz organizacjami pozarządowymi

Źródła

- J. Wilkin, Wielofunkcyjność rolnictwa – problem teoretyczny i praktyczny, UW, IRWiR, dostęp online:
[file:///C:/Users/j.krol/Downloads/17_Wilkin_Wielofunkcyjno%C5%9B%C4%87%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/j.krol/Downloads/17_Wilkin_Wielofunkcyjno%C5%9B%C4%87%20(1).pdf).
- B. Szatur-Jaworska, Służba społeczna, służby społeczne, usługi społeczne – zagadnienia terminologiczne, prezentacja.
- R. Szarfenberg, Standaryzacja usług społecznych, dostęp online:
<http://www.wrzos.org.pl/projekt1.18/download/Ekspertyza%20Ryszard%20Szarfenberg.pdf>
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej.
- R. Renner, *How Do Networks Matter? Implementation of The Innovative Practice of Care Farming in Austria and the Netherlands*, University of Natural Resources and Applied Life Science, Vienna, 2010.
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Rolnictwo społeczne: zielone usługi terapeutyczno-opiekuńcze oraz polityka społeczna i zdrowotna” (2013/C 44/07).
- R. Hine, J. Peacock, J. Pretty, *Care Farming in the UK: Contexts, Benefits and Links with Therapeutic Communities* Therapeutic Communities: the International Journal of Therapeutic Communities, 29(3), Autumn 2008, Association of Therapeutic Communities.
- Prognoza Ludności na lata 2014-202, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014.
- *Supporting policies for Social Farming in Europe. Progressing Multifunctionality in Responsive Rural Areas*” project SoFar, Arsia 2009.
- <http://www.stenestore.no/>
- <http://www.farmtowork.co.uk/>